

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

כת.

עין משפט גב מצוה

א א מ"י פ"ו מהל' יבוס
הלכה א סג עשין נא
נב קטע פ"ה
קטע פ"ה
יב ב מ"י שם טו"ש ע"ש
טפ"ג:
ג א מ"י ש"ה ה
טו"ש ע"ש ספ"ג א:

מוסף רש"י

כיון שעמדה עליו
שעה אחת באיסור.
פסקת בית שמאי (לקט)
המגדל את האשה
והחזירה מותרת ליבוס
רבי אלעזר אוקר, הואיל
ועמדה עליו עשה אחת
באיסור גרושת את (לקט)
(מא). דאמר אפשר
לצמצום. צנורות (לר).
רמל שלם כהנה וילהל
שני יבוסים וילאו את
האשים כהנה, ר' יוסי
אומר שניהם לכהן וכתמים
אומרים אחד לו ואחד
לכהן דלי אפשר לנמסר
ולא עשה שניהם כהנה, אלף
אחד יואל רשון ופוסק
אל הכהן והשני חולין,
ומשום דלף ידע הי
מייסו, הוה מרוויחו
ספק צנורות אחד לכהן
והשני ידע עד שיפסק
והלכה נמומו לנעל הבית
(רע"ל י"ב וכו"ו צנורות
היתה אחת מן
אסורה על האחד
איסור ערה. כגון ממומו
ואם ממומו, אסור בה
ומותר באחותיה. ללא
אחת זקוקה היא, דערה
ללא קמיה לית ליה יבוס
(רע"ל כ"ב). אחרת, על
ערוה שבהיא יבמתה.
כגון שנפלו שתי אחיות
משום אחין, האחת אסורה
ללא קמיה, כגון שהיא
למא או ממומו, או
חולצת או מתייבמת.
אחת הערוה, ללא פגע
באחות זקוקה משום
דערה ללא זקוקה היא
(רע"ל כ"ב וכו"ו לעיל כו).

תוס' הרמב"ם

מייבוס הך דאניו חתן
ורב פפא לא שני
ליה הכי דמשמע ליה
מוקדתי אסור בשתייהן (ג)
אסור שנה ומשום הכי
אוקדתי כגון שנפל הך
דאניה חמות בתייהן, מיהו
מ"מ אפלו נפל חמות
ברישא אסור בשתייהן
או משום גורה דלמא
נפל הך דאניה חמות
ברישא או משום דגורין
דלמא קרית ומייבוס הך
חתן ברישא. וזו אורח
סברת הרב שכתב משנתנו
כפשוטו דראתו (ד) עלה
לרב פפא דאמר ג' כגון
דנפל דאניה חמות ברישא.
דחתן לר"י אלא לרב
מתני' הויכ' מרצא. איכא
מ"מ דלא קשיא מתני'
לרב אלא וישא דקתיא ולא
מתייבמת ולא סיפא דקתיא
השני אסור בשתייהן דרב
לא קאמר אלא במתה.
אבל לר"י דאמר אסור
בשתייהן לא שני ליה בן
מתה ללא מתה. ואפ"ה
מותר בראשונה מפני
שהותרה בשעת נפילה
ומשום הכי אקשין ליה
מתני'. ולר"י מסבירא
דלא קשיא מתני' דרב
לטעמיה דאמר אין זיקה
כדקאמר לעיל ורב לית
הכא זיקה דרבנן הוא
דארויתיה מוקדתי כל

דבאלו יבמות ליכא שום חששא והא לא חיישין שאם נמיר כאן לייבוס
הראשונה כשכבר חלץ לשניה אחי בעלמא למיעבד איפכא שאינה
חששא גדולה כ"כ שלא יטעו להמיר השניה שלא הותרה מתחלה
בשציל שנתיר הראשונה שהותרה אבל צאו לימלך צפנינו מתחלה יש
לגזור כיון שהיו ה' הלכות עמלן יכול
לנא לירי קלקול ומשני ולא מתייבמות
קתני דליכא דין יבוס כלל אפי' קדם
וחלץ כבר לשניה ופריך ולימא ליה
שמה ימות וכו' ועמיד המשנה כמ"ד
אין זיקה דלדידה ודאי אפילו קדם
וחלץ לשניה דליכא למיחש טפי צאלו
יבמות מ"מ אסור לייבוס ראשונה
שאם נמיר כאן לייבוס אחר חלילה
יצוא בעלמא לייבוס ברישא דלא מסקי
אדעתייהו טעמא דלמא אדמייבס
חד מייט ערך שאין זה טעם ידוע
ועוד אר"י דיש לפרש צענין אחר
ולימא ליה דלמא קדים וחלץ לראשונה
ברישא ואפי' חלץ כבר מעצמו לשניה
אסרינן ראשונה ליבוס דלמא אחי
למישרי בעלמא שניה נמי כשקדם
וחלץ לראשונה אבל במיתת שניה
לא שייך למיגזר כי האי גוונא ומשני
ולא מתייבמות קתני דליכא דין יבוס
כלל אפילו מתה שניה ופריך ולימא
ליה גזירה שמה ימות ולהכי אסרה
מתני' אפילו מתה שניה דאי שריא
לייבוס צפני יבוסים אחר מיתת שניה
יצא להמיר צלל מיתה אבל ר' יוחנן
לא איירי אלף ציבס אחד דציבס
אחד לא אחי להמיר צלל מיתה דלס
כן היה מצטל מיד מנלות יבוסין אבל
צפני יבוסין דלמא מצטל מיד אלף
דגזירה שמה ימות ארדן יבוס לטעות
ולייבוס וחזר בו ר"י מפירוש זה דציבס
א' נמי קתני צמתני ולא מתייבמות
דמשמע דליכא דין יבוס כלל ואפי'
מתה שניה דקתני לקמן ג' אחין ג'
מהן נשואין צ' אחיות ומתו הנשואין
את האחיות ור"י חלו חוללות ולא
מתייבמות: **וְרִיבְיָא** א"ה ר"א
היא. היינו ר' אלעזר דהולין (לקמן דף
מא. וע) דתני גבי שומרת יבס
שקידש אחיו את אחותה מתה יבמתו
מותר באשתו מתה אשתו אותה יבמה
חוללת ולא מתייבמת ובקונטרס פי'
דהיינו ר"א צפרק צ"ש (לקמן דף קט.
וע) דמנן המגדל את אשתו והחזירה
מותרת לייבוס ור' אלעזר אוקר: **א** סתם לין בר' יוסי הגלילי.
לר' יוחנן הוא דמסקינן הכי אבל רב חסדא מוקי מתייבוס
העדות (שענוט לז. וע) דכפרו שניהם צבת אחת כר' יוסי הגלילי ור'
יוחנן מסקי התם אפי' תימא רבנן והיינו לטעמיה דהכא וצפ"ק דעירובין
(דף ה: ד"ה וע) פירשתי דקיימא לן דבידי אדם אפשר לנמסר
ובידי שמים נמי משמע לרצח דאית ליה פרק צנורות (דף
ס: וע) דאפשר לנמסר גבי יבוס צפנינו וצפ"ק בהמה המקשה
(חולין ע. וע) גבי צעיל אס הלכו בצברים אחר הרוב דמוקי ליה
שילא חזיו צבוב אבר ולי אמרת דא"ל לנמסר מאי קמיבעיה ליה
דמנה נפשו צפנין קבורה דשמה יבא רובו ואין להאריך כי שם
הארכתי: **הך דאין חמותו ברישא.** וא"ת מ"מ תקשה לרב דשרי
אפילו שניה וי"ל דרב אית ליה אין זיקה ולא מיתסקר אלף משום
ציטול מנזת יבוסין וגורין דלמא מייבס ארדן ברישא: **רבי ארעור**
אומר ב"ש אומרים יקיימו. וא"ת וכי טעמא דצ"ש אמת לאשמועינן
דכתי פריך צפרק רבי אלעזר דמילה (שנח דף קה). וי"ל דלויטרין
הכא לאפוקי מצבייתא דאבא שאול דאמר קל היה להם לנ"ב דצבר זה:
אל

חוללות לכהנה. משמע כלומר אין כאן תקנה אחרת: **ה"ג ולימא**
ליה גזירה דלמא קדים וחלץ לראשונה ברישא. אי אמרת להו
חלוזו לשניה יבמו ראשונה גזירה דלמא קדים חד וחלץ לראשונה
ואתי לייבומי ארדן שניה דצברי מה איכפת צין וזו לכו אלך צדיעבד
שחלץ לשנייה תחלה שריא ליה לארדן
לייבומי קמייתא דמאן דחזו דחלץ
לשניה ברישא וחזר וייבס קמייתא
חסקי אדעתיה ולא אחי למחלץ
לקמייתא ולייבומי שניה: ומשני ולא
מתייבמות קתני. דאי נמי חלץ לשניה
אין כאן יבוס: **ולימא ליה גזירה שמה**
ימות ואסור לנעל מנזת יבוסין. וה"פ
לימא ליה רבי יוחנן תנא דמתני'
טעמיה לכו משום זיקה קא אסר
לייבוס צ' אחיות דס"ל אין זיקה דאי
טעמא משום זיקה מתייבוס לשניה
ופקע זיקתה שרי לייבומי ראשונה
כדאמרינן אלא אלף טעמא משום שמה
ימות כדאמר צ"ש פירקין (לקמן)
אדמייבס חד מייט ארדן כו' ומשום
שקול רבנן דין יבוס מאחיות לגמרי
ואפילו חלץ לחד מייסויה דלא צטלי
מו מנזת יבוסין כי היכי דלא ירגילו
יבוס צמחיות ואתי לייבומי לכתחלה
קמי חלילה ואדמייבס חד מייט ארדן
אלף גזירה מיתה דלעיל דליירי זה
ר' יוחנן ליכא למיגזר הכי: **ר' אלעזר**
היא. צפ" צ"ש (לקמן קט). ואנא דלמרי
כרבנן: **מדיפא.** דמתני' ר"א דקתני
ר"א אומר צ"ש אומרים יקיימו (כו')
צ"ה אומרים יולאו: **ולימא ליה.** דלא
ידעין ליה נפול ברישא דלימא ליה
חלץ לשניה: **צ"ה.** דמשום דלא
ידעין הוא הא אי הוה דעין מתייבמת
ראשונה: היינו דקתני כלומר הא
דקתני יולאו אמאי: **צלמא לראשון**
אמרי ליה. אפי' דודאי צאסורא
אמת לירך דל"ג ראשונה היא מאן
שריא ניהלך הלא אחות זקוקה היא
ומי מאחין חלץ לאחותה לאפקועי
זיקה מינה אלף שני לימא ליה אחר
שייבס ראשון שניה אירע לחלקו
והוא וזו ראשונה יבמה שהותרה
ונאסרה וחזרה והותרה דהכי אמר
צפ" כיצד (לעיל דה). קדמו וכנסו אין
מוציאין מידם משום דליכא אלף ספק
פגע בנשות זקוקה והא נמי לשני
ספק הוא: היינו דקאמר ליה אחיות
איני יודע מי שאלך. ללא מצי לתרזי כשעמיה כלל: **איסור ערוה.**
כגון חמות או ערוה אחרת: **דנפלה חמותו ברישא.** וזו שאסרה
את האחרת נפלה חמותה. והאי דנקט חמותו חלף מעריות נקט
וניחא למינקטיה מילתא דשכיחא ושאר עריות טריחא מילתא
לאשכוחי: **אמאי.** שני אסור צמתייהן ליקו חתן של ראשונה ולייבוס
לשניה דאניה חמותו ואניה אחות זקוקה ומיהו חמותו לגבי
ארדן אח יבמה שהותרה צשעת נפילה כו': **כגון דנפלה הך**
דאניה חמותו ברישא. ואי צמייבס לה הארדן ברישא פיישא שנייה
שנאסרה משעת נפילתה (הוין) הלכך מו לא מהכי נ"ה היתר: **קל**
היה לנן לנ"ב. כלומר צ"ה לקולא אמרי: **ר"ש נאמן.** אליבא
דמאן: **אי.** אמת למימר צית שמאי אומרים יקיימו היינו ר"א:
ואי אצ"ב. קא מסהיד היינו אבא שאול והא ליכא למימר
דטעמא דנפשיה קאמר ללאו צר פלוגתייהו דבית שמאי וצית
הלל הוא: **סנינא דהא יומנא.** צפרק כיצד אחותה של ערוה
כשהיא יבמתה או חוללת כו' והיינו נמי אסור צה ומוותר באחותה:
הספ. הוא דליכא אלף חד אחת לקמן וליכא למיגזר מידי אבל
הכא דליכא למיגזר דלמא אמת שני לייבומי (מ' כחיו וקא פגע
באחות זקוקה דקמי ידיה הוה רמינן מרוויחויהו אימא אפילו הא
דמולד מייבס האי (מ' כחיו איכא הכיכא דאחות זקוקה אסורה והאי דייבס
האי אמת לא חלף דלמא אחי למישרי אחות זקוקה בעלמא:
אמת למישרי אחות זקוקה בעלמא: **אלה הספ.** דליכא אלף חד
אח אימא לא לייבוס דלמא אחי למישרי אחות זקוקה בעלמא:
איסור

ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה

(א) (לעיל י"ב ושי"ג).
(ב) לקמן מ"א קט. א) ליה
יעי"ג, ד) לעיל י"ב. צנורות
ט. י"ח. (שענוט לז).
(ג) לעיל כ"ב. (א) (מספחת
פ"ה). (ד) שעת מצ. קלה.
טובה ט"ו. צ"ק ל"ד.
(ה) לעיל כ"ב. (ט) (לעיל כ"ב).
(ו) (נדפדפי אחין). (ז) וין
שאסרה על האחד נפלה
לכיל רש"י, (ח) (רש"י).
(ט) ס"א צמחית. (י) ס"א
כמחית. (יא) ל"ה היבמות,
(יב) (נ"ש טיבט וע"ע מ"ח)
ש"ס מ: סוף ד"ה אפ"ה.
(יג) שייך לעיל צמחית כו'.

הגרות הב"ח

(א) גבי ר' אלעזר הוא
לכיל וכן צלל הערוה:
(ב) שם צלמא דראשון
אמרינן ליה מאן שריא לך
אלף שני אמר:

תוספות ישנים

דנפלה הך דאניה
חמותו ברישא. פ"ה
ללא דוקא פקע חמותו
ה"ה ערוה אחרת. איני
פי' ה"ר ריב"ן דנקט
חמותו משום דחמותו
הוא ערוה ראשונה
לגבי כלל דבני חמות
דמאסורה ליה חמות
לה כדקאמר לקמן (כח).
רב (יהודה)
מתמומו וארץ:

תוס' הרמב"ם

הדר אקשין לר"י מהא
דחתן היתה אחת מן
אסורה עליו אסור ערוה
אסור בה ומותר באחותה
והשני (אסור) בשתייהן
ק"ד דנפול חמות ברישא
ואמאי ליקום חתן ולייבוס
הך דאניה חמות ותהוי
חמות ליבוס ארדן כיבמה
שהותרה ונאסרה וחזרה
והותרה תחזור להחיות
הראשון אחר רב פפא כגון
שנפל הך דאניה חמות
תחילה כן היא הצעת
הגמרא. וה"ר אלפס כתב
משנתנו כפשוטו. ר"י
דק"ל כותיה אמר וזו
אניה משנה וסיפא נמי
דקא' השני אסור ברישא
אוקדתי רב פפא אליבא
דק"ל כגון דנפל הך דאניה
חמות תחילה והוא ד"ל לא
כתב דביר רב פפא והוא
דבר תימא נשוב ונאמר
כי דברי הרב ברורים
ונכונים וכולה מתני' הלא
היא והא דתנינן הלא
מתייבמת משום גורה
דלמא קדים וחלץ ברישא
הראשונה כדאמר בהאי
פירקא גבי (חוקת) (א)
יבמין דגורין מיבס והדר
חלץ דלמא חלץ והדר
מייבס הכא נמי לא שני.
ואע"ב דבפרק כיצד אמר
קדשי א' משתי אחיות
ואינו יודע איהו חתן
קדש דוקא חלץ והדר
יבמוי אבל יבומי הדר
מחלץ לא ולא גורין
דלמא עבדי הא אטו הא
שאני התם דספק הוא
דהא אם קדמו וכנסו
אין מוציאין אותה היה
אבל הכא דודאי אחות
זקוקה הוא גורין הא
אטו הא ואע"ב דלר"י
שנינו ולא מתייבמות קתני
למימר דליכא דין יבוס
כלל. מיהו ר"י מודה
אפילו נפלה חמות ברישא
ובדין הוא דליקום חתן ולייבס
הא דאניה חמות אלא גורין דלמא

(א) אולי צ"ל ומה דקשה עליה פירכ דלמא כגון דנפלה וכו'. (ב) צ"ל מדקמינן אסור בשתייהן משמע דהוא איסור שווה ומשום כו'. (ג) צ"ל מדקמינן אסור בשתייהן משמע דהוא איסור שווה ומשום כו'.